

Dinu Burzo

Revelație și Relevanță

**MĂRTURIA CREȘTINĂ ȘI PROVOCĂRILE
POSTMODERNITĂȚII**

**Editura RISOPRINT
Cluj-Napoca • 2010**

© 2010 RISOPRINT

Toate drepturile rezervate autorului & Editurii Risoprint.

Editura **RISOPRINT** este acreditată de C.N.C.S.I.S. (*Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior*).

Pagina web a CNCISIS: www.cncsis.ro

Toate drepturile rezervate. Tipărit în România. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă sub nicio formă, prin niciun mijloc mecanic sau electronic, sau stocată într-o bază de date fără acordul prealabil, în scris, al autorului.

All rights reserved. Printed in Romania. No part of this publication may be reproduced or distributed in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the author.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BURZO, DINU

Revelație și relevanță : mărturia creștină și provocările modernității / Dinu Burzo. - Cluj Napoca : Risoprint, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-973-53-0394-5

28

Editor: GHEORGHE POP
Consilier editorial: MIRCEA DRĂGAN
Design copertă: PERSIDA BURZO

Tiparul executat la:
S.C. ROPRINT® S.R.L.

400 188 Cluj-Napoca • Str. Cernavodă nr. 5-9
Tel./Fax: **0264-590651** • roprint@roprint.ro

430 315 Baia Mare • Piața Revoluției nr. 5/1
Tel./Fax: **0262-212290**

Dedicată
preaiubitei mele soții, Persi,
și scumpului nostru fiu, Abel

Cuprins

Cuvânt înainte	7
Introducere	9
Capitolul 1 <i>Scrutând prezentul</i>	17
Capitolul 2 <i>Adevăr sau provocare?</i>	31
Capitolul 3 <i>O „poveste” adevărată</i>	53
Capitolul 4 <i>Între provocare și motivare</i>	63
Capitolul 5 <i>Stâlpi de neclintit</i>	75
Capitolul 6 <i>Credință veche versus suflu nou</i>	109

Revelație și relevanță

Capitolul 7	
<i>De ce (să) crezi în Dumnezeu?(!)</i>	127
Capitolul 8	
<i>În principiu</i>	141
Capitolul 9	
<i>De la principiu la acțiune</i>	161
Concluzii finale	183
Anexă	185
Bibliografie	197

Cuvânt înainte

În ultimii ani, mintea mea a găzduit frământări sâcâitoare ce privesc rolul Bisericii în societatea contemporană. Am văzut atâția creștini care au lăsat armele jos, descurajați că bătălia a fost pierdută, că lumea deja s-a instalat ca un stăpân în Biserică, încât mi-am spus că voi face tot ce țin de mine pentru ca steagul proclamării să fluture iarăși deasupra împărăției întunericului. Din acest tumult de gânduri s-a născut proiectul scrierii prezentei cărți.

Pentru finalizarea cărții de față se cuvine să-mi înalț recunoștința înspre Marele Autor, Dumnezeu, care mi-a asistat cercetările teologice și mi-a inspirat reflecția asupra tematicii abordate.

Mai apoi, îi mulțumesc prietenului meu, prof. emeritus David Smith, care a făcut posibilă, din multe puncte de vedere, publicarea acestei lucrări.

Trebuie să îl amintesc și pe prietenul meu Dani Iuraș, care uneori a avut mai mult entuziasm decât mine vizavi de acest proiect.

Destinatari prețioși ai aprecierilor mele sincere sunt și frații și prietenii mei care au citit manuscrisul în vederea corectării gramaticale și a verificării coerenței ideilor – Tibi Apolzan (pastorul meu), Cristi Sălăjan (coleg de slujire), Marcela Burzo (sora mea).

Revelație și relevanță

Frumoasa mea soție merită cele mai profunde mulțumiri atât pentru răbdarea și înțelegerea ei în momentele când m-am dedicat cercetării, cât și pentru gândirea-i critică și constructivă de care a dat dovadă în discuții, când i-am împărtășit secțiuni din conținutul cărții.

Introducere

Realitatea Bisericii de azi

În cunoscutul său roman, *Vraciul*, Mostowicz redă povestea tulburătoare a celebrului doctor, profesorul Wilczur. Respectatul chirurg din Varșovia ajunge, în urma unor evenimente nefericite, să își piardă memoria și să trăiască o viață aspră de țaran umil care colindă satele în căutare de lucru. Deși prin modesta-i înfățișare bărbosul vagabond nu inspira prea mult respect, acesta ajunge să câștige admirația generală și prețuirea celor cu care intră în contact. Farmecul povestirii este dat de îndemânarea extraordinară de chirurg pe care și-a păstrat-o în ciuda amneziei ce l-a strămutat cu forța într-o altă lume. Fostul geniu al meseriei sale reușește să își îplinească vocația de vindecător chiar și în condițiile mizere ale unui loc aparent uitat de soartă, înlocuind bisturiul sterilizat al sălii de operație cu ustensile rudimentare găsite între sculele unei gospodării țărănești. În ciuda condițiilor și a statutului său de om simplu, doctorul nostru trăiește conform chemării sale de a-i ajuta pe bolnavi, ajungând să realizeze adevărate miracole și aducând soluții la stări și boli aparent imposibil de vindecat.

Biserica lui Hristos este asemenea personajului din cartea lui Mostowicz. Deși își desfășoară lucrarea în condiții

Revelație și relevanță

inferioare identității sale, ea reușește în mod extraordinar să facă diferența oricât de ostil ar fi contextul în care predică mesajul salvării. E drept, își duce existența într-o continuă tensiune, însă cu atât mai mare este provocarea vocațională, cu cât este de dificil contextul viețuirii ei.

Cuvintele lui Isus din Ioan 17 lansează premisele acestei tensiuni privitoare la Biserică și la mandatul ei atunci când face referire la două realități. Pe de o parte, afirmația despre ucenici că „ei nu sunt din lume” prezintă biserica creștină ca pe o societate superioară ce nu aparține acestei lumi; ea aparține cerului, așa cum bine confirmă epistola paulină adresată credincioșilor din Filipi (Fil. 3: 20):

Dar cetățenia noastră este în ceruri, de unde așteptăm ca Mântuitor și Domn pe Isus Hristos.

Pe de altă parte, rugăciunea ce precede afirmația redată, „Nu te rog să-i iei din lume”, sugerează ideea că ucenicii Domnului au un scop pe pământ. La fel ca și Hristos, care, deși nu e din lume, a venit între oameni pentru împlinirea unei lucrări de căpătâi, tot așa și ucenicii care urmează acest suprem model, în timp ce își mențin identitatea de cetățeni ai altei dimensiuni, sunt mandatați cu o lucrare și o mărturie pe care trebuie să o poarte neîncetat.

Cele două afirmații din Ioan 17 au constituit timp de două milenii fondul unei tensiuni uneori exprimate, alteori tacite. Tensiunea este rezultatul unei neîncetate frământări eclesiastice: cum poate Biserica să întrupeze un mesaj de origine divină, revelat în termenii specifici ai unui context istoric, neștirbindu-i integritatea, dar totuși să-l prezinte cu

Introducere

relevanță oricărui grup de oameni, indiferent de timpul sau cultura în care se află?

De-a lungul istoriei Bisericii, diversele grupări de credincioși s-au raportat diferit la relația dintre păstrarea purității mesajului și contextualizarea lui într-o cultură a vremii. Dintr-o tendință parcă înăscută de a accentua extremele, Biserica, de foarte multe ori, a ales să afirme cu tărie un aspect al mandatului său, neglijând însă importanța celuilalt.

Biserica secolului 21 confirmă tiparul observat în istorie și nici ea nu a reușit încă să se desprindă de periculoasa oscilare între cei doi poli. Astfel, ne aflăm fie în ispita de a ține cu dinții de ideea că, dacă mesajul e divin și neschimbat, tot atât de bătută în cuie trebuie să rămână și mărturisirea și metoda transmiterii acestui mesaj, fie în poziția de partizani ai ideii de cioplire și modelare a Evangheliei până când aceasta se transformă după chipul și asemănarea culturii din vremea actuală, de dragul de a o face înțeleasă și acceptată cu brațele deschise de societate.

De obicei, cea de-a doua poziție extremă s-a născut ca reacție la o prea mare accentuare a celei dintâi; aceasta va reieși destul de clar din studiul nostru despre provocările postmodernității și din atitudinea unor teologi evanghelici față de aceste provocări.

Teza cărții de față este că adevăratul succes al Bisericii în trimiterea pe care o are se bazează pe o cale de mijloc între cele două extreme; și asta nu pentru că o cale de mijloc în sine, ca principiu universal, ar fi demnă de ales în orice situație, ci pentru că, în acest caz, calea de mijloc aduce în echilibru perfect Biserica Domnului în procesul de împlinire a celor două roluri ale sale în lume: *lumină* și *sare*.

Revelație și relevanță

Matei 5: 13 – 16 nu pune aceste atribute ale Bisericii într-un raport de subordonare, ci ambele descriu aceeași Biserică, cu egale responsabilități, așa cum sunt ele ilustrate în metaforele *lumină* și *sare*, imagini ce prezintă în dublă postură mesajul purtat de Biserică: cea de revelație și relevanță.

Biserica nu este o simplă fortăreață care își consumă toată energia în căutarea celor mai eficiente modalități de conservare a propriei identități și de barcadare în fața inamicului. Dimpotrivă, ea este cea care asaltează porțile de fier ale întunericului. Promisiunea lui Hristos, atunci când a rostit pentru prima dată cuvântul „Biserică” (potrivit relatărilor scripturale), sugerează cu insistență ideea că o biserică ce nu ezită să ia poziții ofensive în confruntarea cu întunericul, nu va fi biruită. Matei 16: 18, „voi zidi Biserica Mea și porțile Locuinței morților nu o vor birui”, prezintă cu o claritate de neclintit locul Bisericii în confruntarea ei cu împărăția păcatului: ea își asumă rolul de cuceritor și nu invers. Biserica stă la porți încercând să demoleze zidurile de păcat ale societății și în această luptă poate avea siguranța că nu va fi învinsă. Ceea ce o poate învinge însă, este neasumarea rolurilor ce i s-au încredințat, de a fi *lumină* și *sare*. A întoarce spatele chemării și a bate în retragere din misiunea ei în societatea fără Dumnezeu înseamnă și începutul năvalnic al decăderii. Cine dorește o biserică moartă? Doar inamicul! Atunci de ce să facem și noi, cei înrolați sub steagul lui Hristos, lucrarea nimicitoare a celui rău? Înșelăciunea este că, de multe ori, crezând că reprezintă cauzele ortodoxe ale creștinismului, unii reprezentanți ai bisericii au devenit unelte neputincioase în mâna vicleană a diavolului. Când Biserica își înțelege scopul existenței sale în mijlocul lumii, comunitatea

Introducere

de credincioși primește plinătate de viață, iar societatea nu poate să rămână indiferentă.

În acest studiu, prin termenul biserică nu ne referim la liderii adunării cu statut de cleric sau laic, ci la toată mulțimea de credincioși. Din această perspectivă, evaluarea corectă a Bisericii de azi nu se face măsurând nivelul academic și spiritual al literaturii creștine recente sau judecând ultimele decizii de organizare ale consiliului bisericesc. Starea spirituală a Bisericii este însă foarte bine reflectată în viața de zi cu zi a credincioșilor ei, iar dacă aceasta nu poate fi măsurată în statistici, feedbackul din partea necredincioșilor creează un punct de referință în evaluare. Când viața creștinilor devine o mărturie despre dragostea lui Dumnezeu, societatea nu mai rămâne la fel. Lucrul acesta este confirmat de întreaga istorie a Bisericii. Atunci când oameni integri, animați de chemarea divină pentru viața lor, au văzut nevoile spirituale din jur și au răspuns acestor nevoi, pe lângă ei s-au format adevărate curente religioase care au revitalizat Biserica, aducându-i un suflu proaspăt al rededicării.

Viața Bisericii din zilele noastre, cu realizările mari cu care se poate lăuda, își datorează existența intervenției lui Dumnezeu, care a lucrat cu dibăcie în spatele cortinei istoriei. Dacă istoria Bisericii este privită din perspectiva lui Dumnezeu și a felului cum El a lucrat de-a lungul timpului, se poate observa o persoană divină interesată de credincioșii săi și, în același timp, un pedagog desăvârșit care și-a maturizat Biserica în timp, lăsând-o să învețe din lecțiile trecutului. În această carte perspectiva divină asupra istoriei este mai degrabă subînțeleasă, accentul însă punându-se pe felul cum creștinii din generația actuală pot să schimbe fața spirituală a societății. Realitatea Bisericii e una singură, e neschimbată,

Revelație și relevanță

ceea ce se modifică fiind contextul viețuirii ei. Aceste contexte, ce diferă de la perioadă la perioadă și de la un loc la altul, impun o colaborare flexibilă din partea Bisericii care, netrebuind să își modifice vreo caracteristică esențială a naturii ei, are totuși datoria înscrisă în mandatul încredințat de a da gust indiferent de compoziția societății în care se află.

Biserica de azi poate fi evaluată și din perspectivă pesimistă și dintr-una optimistă. Există destule motive care să justifice o atitudine negativă în judecarea ei; societatea care parcă pe zi ce trece se pervertește tot mai mult, și asta în fața privirilor aparent neputincioase ale Bisericii, poate servi ca un simplu exemplu concludent. Sunt însă și argumente menite să încurajeze pe observator: Biblia pătrunde cu pași repezi în națiunile și etniile care nu au avut încă parte de Vestea cea Bună. Asta înseamnă că mai sunt oameni dedicați pe care lumea nu i-a cucerit cu valorile ei și care sunt gata să facă totul pentru ca Evanghelia să mântuiască pe cât mai mulți păcătoși. Da, este încurajator gândul că Dumnezeu nu și-a epuizat resursele; El încă trimite lucrători la seceriș.

Lucrarea de față se adresează acestor oameni dedicați cu intenția de a-i asista în lucrarea lor, dar se vrea să fie și o provocare pentru lucrătorii creștini cărora pare să nu le mai pese așa de mult de oamenii nemântuiți, sau de tinerii dificilei generații postmoderne care au nevoie urgentă de grijă pastorală și călăuzire spirituală. Cei care încă mai folosesc o teologie seacă pentru a-și argumenta nepăsarea, pe care o țin la poziție de virtute, ori se lasă convinși de nevoia din jur, încercând să fie de real folos societății, ori se vor trezi într-o lume doar a lor, cu un limbaj de lemn și profund neimpresionați de ce se întâmplă în societate.

Introducere

Cartea își propune să provoace o reacție de rededicare sau de pocăință, iar dacă reușește cât de puțin să miște apele tulburi în care se scaldă Biserica uneori, își merită efortul de a fi fost alcătuită.

În acest demers, cititorul va fi introdus, mai întâi, în lumea și gândirea postmodernă printr-o prezentare a conceptelor de bază ce țin de postmodernism. După partea de definire vor urma trei capitole ce vor aborda atât provocările de ordin teoretic și practic ale postmodernismului asupra credinței și mărturiei creștine, cât și răspunsurile date de teologi și lideri evanghelici în fața acestui asediu ideologic și cultural. Capitolul cinci va oferi cititorului o bază biblică pentru rezolvarea tensiunii dintre revelație și relevanță, dintre mesaj și metodă. Ultimele patru capitole vor prezenta aspecte ce țin de gândirea și trăirea Bisericii creștine care să ilustreze importanța unei mărturii autentice și relevante: conflictul dintre generații în criza relevanței, avântul apologetic în postmodernitate, paradigma și praxisul predicării unui mesaj autentic și relevant.

La metoda de prezentare este necesară mențiunea că, deoarece majoritatea surselor bibliografice sunt în limba engleză, citatele vor apărea în textul principal în românește, urmând ca textul în limba originală să fie trecut ca notă de subsol. O altă precizare importantă se referă la stilul scrierii. Am ales să combin tipul mai rece al cercetării cu tentă academică cu o scriitură caldă, personală, menită să atingă inima cititorului. Am combinat cele două stiluri de scriere din dorința de a mă apropia de ambele categorii de destinatari – atât de omul cărții, cât și de cel înclinat spre chestiuni mai practice.

Revelație și relevanță

Deși în carte se poate observa cu ușurință o anumită logică în ordonarea capitolelor și în abordarea progresivă a temelor, citirea separată și de sine stătătoare a fiecărei secțiuni majore nu este descurajată – se poate face fără probleme, în funcție de frământarea intelectuală și de nevoia imediată a celui ce răsfoiește materialul. Finalul cărții va oferi și o anexă cu întrebări pentru discuții pe grupe, pentru a servi situației în care se vor găsi cititori dornici să discute temele prezentate în întâlniri organizate.

Capitolul 2

Adevăr sau provocare?

Replici evanghelice la atacurile postmoderne asupra conceptului de adevăr

Introducere

Ce este adevărul? Întrebarea ridicată cu multe secole înaintea noastră de către Pilat își găsește ecou peste veacuri în fiecare generație și, cu siguranță, s-a regăsit deseori și în frământările înaintașilor guvernatorului roman. Definițiile adevărului au coincis uneori, în sfera religioasă, cu doctrinele acceptate oficial, alteori, în dimensiunea filozofică, cu superlativul năzuințelor umane și, nu de puține ori, mai recent, cu cunoașterea științifică. Din amalgamul de teorii ale cunoașterii, credința creștină își ridică fruntea și privește cu convingere înspre Cel ce încapsulează adevărul în propria-I ființă – Hristos. El a spus răspicat: „Eu sunt calea, **adevărul**¹⁰ și viața” (Ioan 14. 6). Această convingere este în prezent asaltată de etosul postmodern care, prin chiar natura sa, dă naștere la

¹⁰ Sublinierea aparține autorului.

Revelație și relevanță

provocări majore ce pot afecta în mod critic gândirea și trăirea creștină. Capitolul de față începe identificarea și examinarea acestor provocări (continuând și în următoarele două capitole), demers ce se desfășoară în paralel cu analizarea poziției evanghelice față de acestea. Studiul va lua în considerare diferitele tipuri de provocări (teoretice/ teologice și practice) și, de asemenea, va prezenta unele polemici și discuții pe seama lor din interiorul cercului evanghelic.

Relativitatea adevărului

După cum anticipasem, una dintre cele mai mari provocări la adresa trăirii creștine, în general, și a lucrării spirituale, în special, este reprezentată de dezbaterea postmodernă pe marginea conceptului de adevăr. Această dezbatere reflectă în esență o poziție critică față de modernism și de definirea adevărului dată de acest curent de gândire.

Din perspectivă modernistă, totul putea fi explicat și cunoscut pe temeiul metodei științifice. La baza acestei metode este *rațiunea* – tot conceptul de adevăr învârtindu-se în jurul acestei chestiuni considerată esențială; ideea de om ca ființă rațională („gândesc, deci exist”) a devenit astfel chintesența demersului iluminist. Descartes (și mulți alții care l-au urmat) credea că prin simplul exercițiu al rațiunii era posibilă descoperirea adevărului suprem și astfel dezvoltarea unei concepții raționale și atotcuprinzătoare despre lume și viață. După cum observă Phillips și Okholm (1995, p. 12), „Rațiunea pune la dispoziție un set de reguli și criterii pentru gândirea corectă despre realitate, accesându-se astfel adevărul absolut”. Prin urmare, se ajungea la cunoaștere și adevăr printr-un „proces critic de observare, experimentare și

2. Adevăr sau provocare

verificare” (Lose, 2003, p. 21). Așadar, orice afirmație despre realitate care era în concordanță cu regulile și criteriile rațiunii era considerată adevăr obiectiv, însă, în caz contrar, acele pretenții erau tratate cu scepticism și considerate simple superstiții și impulsuri subiective. Ideea modernistă despre un adevăr universal și deificarea rațiunii a culminat în aroganță științifică, profund criticată de postmoderniști.

În contrast cu modernitatea, poziția postmodernă este marcată de un puternic sentiment de îndoială în ce privește aceste concepții, sau chiar de o respingere a oricărui apel la realitate sau adevăr absolut. De vreme ce, din perspectivă postmodernă, nu există adevăr universal sau absolut, ideea de adevăr este pur și simplu redusă la statutul de crez personal în mintea celui ce îl deține. Cu alte cuvinte, o afirmație ce se pretinde adevărată poate fi realmente valabilă pentru o anumită persoană, iar în același timp falsă pentru alta. Acest punct de vedere acordă subiectivismului și relativismului valoare, într-un anume sens, absolută. Potrivit multor deconstrucționiști, este imposibilă dobândirea unei înțelegeri obiective a realității de vreme ce „toată percepția e umbrită de prejudecățile înrădăcinate și de contextul istoric” (Allen, 1997, p. 61).

Pe lângă aceștia, Foucault (citată în Erickson, 2001, p. 231) susține că adevărul nu este altceva decât o funcție a puterii, deseori folosită cu scopuri opresive. Prin suprimarea vocilor contrare, cei de la conducere se asigură să prezinte ca adevăr ideile care le favorizează propaganda. Allen (1997, p. 61) face o observație pertinentă la poziția lui Foucault, remarcând că emiterea unor judecăți normative și universale concomitent cu negarea posibilității adevărului universal constituie o ciudată contradicție în sine.

Revelație și relevanță

O imagine de ansamblu a perspectivei postmoderne despre adevăr evidențiază două aspecte:

a. Poziția constructivistă

Conform cu această abordare a adevărului, toată realitatea este construită în mintea persoanei sau în comunitatea de grup. Adevărul nu este un factor extern care să determine calitatea trăirii umane, ci mai degrabă produsul unui consens social. Acesta este un punct de vedere care netezește calea relativismului și a subiectivismului. Anderson (1995, p. 8) rezumă foarte bine perspectiva constructivistă:

Privind adevărul ca fiind ceva făcut, nu găsit – privind realitatea ca pe o construcție socială..., înseamnă să înțelegi că toate poveștile noastre despre ce este acolo afară – toate faptele noastre științifice, învățăturile noastre religioase, crezurile societății noastre, chiar percepțiile noastre personale – sunt rezultate ale unei interacțiuni foarte creative dintre mințile omenești și cosmos.¹¹

b. Poziția pragmatică

Perspectiva pragmatică susține că adevărul nu trebuie înțeles ca pe o idee ce corespunde realității, ci este mai degrabă reflectat de ceea ce convine fiecăruia sau, cum spune

¹¹ În original: "Seeing truth as made, not found – seeing reality as socially constructed.... It means understanding that all our stories about what's out there - all our scientific facts, our religious teachings, our society's beliefs, even our personal perceptions – are the products of a highly creative interaction between human minds and the cosmos."

2. Adevăr sau provocare

Groothuis (2004, p. 75), „un crez este adevărat numai dacă produce efecte de dorit sau benefice de durată.”

Cercetătorii evanghelici au răspuns acestor provocări postmoderne asupra adevărului în diferite moduri. Unii, precum Grenz sau Kenneson, tratează subiectul afișând o mare deschidere pentru afirmațiile postmoderne; alții însă, cum sunt Groothuis și Smith, întâmpină aceste provocări cu argumente puternice în favoarea adevărului obiectiv.

Stanley Grenz – „Centrul”

Grenz este un evanghelic care ia în serios provocările postmodernismului și se angajează într-o revizuire a teologiei evanghelice în lumina acestor provocări. Cărțile lui (*A Primer on Postmodernism*, *Revisioning Evangelical Theology*), articolele (de ex.: ‘Participating in What Frees: The Concept of Truth in the Postmodern Context’) și eseurile (de ex.: ‘Star Trek and the Next Generation: Postmodernism and the Future of Evangelical Theology’) reflectă o bună înțelegere a ideilor postmoderne și a felului în care acestea provoacă credința creștină. În revizuirea pe care o face teologiei evanghelice Grenz propune patru linii directe ale unei abordări proaspete, în spiritul cerințelor postmoderne. Astfel, din punctul lui de vedere, contextul postmodern le impune creștinilor să întrupeze Evanghelia într-o manieră *post-individualistă* – accentul pe comunitate, *post-raționalistă* – ființele umane nu sunt numai raționale, *post-dualistă* – omul ca un tot-unitar, cu emoțiile la fel de importante ca intelectul, și *post-noeticentrică* – crezurile sunt importante nu doar prin natura lor propozițională, ci fiindcă ele marchează conduita (Grenz, 1996, p. 167). În abordarea postmodernismului, Grenz

Revelație și relevanță

dă dovadă de multă deschidere când vine vorba de provocările asupra adevărului. În timp ce se declară loial adevărului obiectiv întrupat în Hristos, *centrul* (1996, p. 164),¹² el accentuează niște aspecte ale adevărului postmodern folositoare teologiei și trăirii creștine. În articolul său, 'Participating in What Frees: The Concept of Truth in the Postmodern Context', Grenz își începe pledoaria prin a afirma că postmoderniștii nu au renunțat la adevăr, ci sunt într-o căutare continuă a acestuia, iar apoi dezvoltă o prezentare a patru caracteristici ale adevărului așa cum sunt ele înțelese de lumea postmodernă, trăsături care sunt în același timp folositoare, dar și purtătoare de provocări pentru teologia și credința evanghelică (2003, p. 687 – 693): *adevărul participator* („există moduri de cunoaștere pe lângă rațiune, așa cum ar fi prin emoții și intuiție... mai degrabă decât ca pe o serie de legi impersonale, postmoderniștii privesc lumea ca fiind istorică, relațională, personală și participatorie” (p. 688)), *adevărul construit* („limbajul nostru constă într-un set de convenții sau acorduri asupra conceptelor umane, care ne lasă să experimentăm lumea într-o manieră aparte” (p. 689)), *adevărul narativ* („scopul povestirii nu este o simplă extragere a adevărului, pe care se presupune că îl ilustrează [narațiunea], ci *trăirea* acelei povești... adevărul acelei povești nu stă în principii... ci în povestea în sine” (p. 691)) și *adevărul pragmatic* („adevărul este ceea ce creează o comunitate a adevărului, care iese la iveală în relațiile împărtășite de membrii grupului” (p. 693)). Așadar, în concepția sa există un adevăr

¹² În traducere românească Grenz spune: „în contrast cu gândirea postmodernă, noi credem că există un centru unificator al realității. Mai specific, noi știm că acest centru s-a revelat în Isus din Nazaret care este Cuvântul veșnic prezent printre noi.”

2. Adevăr sau provocare

obiectiv, Isus Hristos, iar toate celelalte derivate de aici nu trebuie reduse la simple afirmații propoziționale, ci mai degrabă înțelese și exprimate prin mijloace mai relevante.

O obiecție la această abordare este că, deși, pe de o parte, Grenz pledează pentru adevărul obiectiv regăsit în Isus Hristos, pe de altă parte – în afara discuției strict spirituale asupra subiectului – el acceptă afirmațiile postmoderne legate de relativitatea adevărului. Abordarea ar părea acceptabilă, însă ridică o întrebare: care sunt criteriile ce determină distincția dintre obiectivitatea spirituală (*centrul*) și relativitatea cunoașterii omenești? Deși pare să facă această distincție, Grenz nu pune la dispoziție nici o unealtă pentru procesul înțelegerii diferenței de categorie dintre *centrul* obiectiv și adevărul construit al societății. Erickson (1998, p. 100) confirmă această obiecție față de poziția lui Grenz (cum că „în timp ce recunosc că toate punctele de vedere sunt condiționate istoric... pe baza angajamentului față de Isus Hristos și față de narațiunea bazată pe acțiunea lui Dumnezeu în el, evanghelicii trebuie, simplu, să respingă scepticismul dintr-o mare parte a postmodernismului”) susținând că:

Întrebarea este, totuși, pe ce bază putem face asta? Dacă acceptăm tezele de bază și presuposițiile postmodernismului, putem să curmăm pur și simplu concluziile sale spunând: „pentru creștini este de neconceput” sau ceva similar?¹³

¹³ În original: “The question, however, is on what grounds we are able to do that? If we accept the basic theses and presuppositions of postmodernism, can we stop short of its conclusions simply by saying, “For Christians, this is simply untenable” or something similar?”

Revelație și relevanță

Abordarea lui a ridicat la unii comentatori semne de îndoială în privința statutului său de evanghelic. Carson (1996, p. 481), de exemplu, susține că nu poate să își dea seama, cu toată bunăvoința din lume, în ce fel modul lui Grenz de înțelegere a Scripturii ar putea fi identificat cu poziția evanghelică. Cu aceeași atitudine față de Grenz concludă și Erickson capitolul cinci al cărții sale *Postmodernizing the Faith*, intitulat 'To Boldly Go Where No Evangelical Has Gone Before', în care evaluează în principiu poziția lui Grenz ca fiind favorabilă cerințelor și afirmațiilor postmoderne.

Totuși, cel puțin prin unele afirmații clare, Grenz își manifestă poziția de susținere a obiectivității adevărului. Întrebarea este dacă aceste afirmații mai rămân în picioare în fața deschiderii prea mari față de postmodernism.

Philip D. Kenneson – Adevărul obiectiv: nu există așa ceva

În cartea editată de Phillips și Okholm, *Christian Apologetics in the Postmodern World*, titlul eseului lui Kenneson, 'There's No Such Thing As Objective Truth, And It's A Good Thing Too', atrage atenția cercetătorului evanghelic într-un mod aparte.

Kenneson începe prin a-și asigura cititorii că nu este un relativist, dar în același timp își susține cu îndârjire poziția împotriva ideii de adevăr obiectiv, explicat de el ca fiind „un concept care constituie cealaltă față a relativismului și care este necesar pentru ca relativismul să fie coerent”, sau consortul relativismului (Phillips și Okholm, 1995, p. 156). Pentru a se face înțeleș, Kenneson dezvoltă explicarea a două

Revelație și relevanță

unii ca o bună soluție la această provocare.²⁷ Long (2004, p. 84) sugerează un cadru care conține unele dintre răspunsurile creștine la provocările postmodernismului și care evidențiază bine relația cuvânt-imagine:

CULTURA MODERNĂ – CULTURA ACTUALĂ – RĂSPUNSUL CREȘTIN		
Individul	Comunitatea	Comunitatea creștină
Adevărul obiectiv	Adevărul subiectiv	Apologetica întrupată
<u>Cuvânt</u>	<u>Imagine</u>	<u>Cuvânt&Imagine</u> ²⁸
Metanarațiune	Micronarațiune	Istoria Împărăției lui Dumnezeu

Chris Alrock – Cum să-l proclamăm pe Hristos într-o epocă postmodernă

În cartea sa, *Preaching to Pluralists. How to Proclaim Christ in a Postmodern Age*, Alrock oferă o strategie de tip „cum să” foarte bună în vederea evanghelizării persoanelor care au adoptat postmodernismul ca stil sau filozofie de viață. Teza cărții sale este că predicatorii zilelor noastre sunt adevărați misionari care vestesc mesajul lui Dumnezeu „în țara străină a Postmodernității” (2004, p. 10). Conform cu această abordare, predicatorii trebuie să înțeleagă anumite

²⁷ Predica narativă reprezintă subiectul unei importante secțiuni dintr-un capitol ulterior al acestei cărți.

²⁸ Sublinierea e făcută pentru a servi scopului acestei secțiuni.

4. Între provocare și motivare

caracteristici ale ascultătorilor postmoderni, pentru ca apoi să poată predica într-un mod care să creeze o conexiune reală cu aceștia. Astfel, în prima parte a cărții sale, Altmann face o prezentare a șapte caracteristici de bază ale omului postmodern. Acestea vor fi prezentate sumar.

În primul rând, oamenii generației postmoderne sunt neinformați cu privire la lucrurile de bază ale creștinismului (povestiri, doctrine și vocabular biblic). În al doilea rând, aceștia sunt oameni orientați înspre spiritual, care își manifestă interesul și deschiderea (spre deosebire de moderniști) pentru supranatural. În al treilea rând, ei prezintă înclinații anti-instituționale, manifestând interes pentru Isus, dar nu și față de instituția Bisericii Sale. În al patrulea rând, postmoderniștii sunt pluraliști (caracteristică principală) în credința lor că nici o religie nu poate pretinde monopolul asupra adevărului religios. În al cincilea rând, aceștia sunt pragmatici, căutând nu o teologie de dragul ei, ci o spiritualitate care să facă diferența și să aducă rezultate vizibile în viața lor de zi cu zi. În al șaselea rând, cei influențați de postmodernism sunt înclinați spre relații, căutând o comunitate în care membrii se sprijină și se încurajează unul pe altul. În cele din urmă, aceștia sunt căutători de experiențe, oameni care mai degrabă își pun încrederea în ceea ce poate fi simțit și trăit decât în ceea ce poate fi rezonabil sau logic.

După prezentarea celor șapte caracteristici ale persoanei postmoderne, Altmann dezvoltă un model teologic pentru predicare prin care dovedește că propovăduirea eficientă presupune lucrarea Duhului Sfânt (1 Corinteni 1: 18), dar că implică, de asemenea, și rolul vizibil al predicatorului care își ia în serios sarcina, făcând tot ce îi stă în putință pentru

Revelație și relevanță

a fi înțeles de către ascultătorii săi (1 Corinteni 14: 22-25). Ultima parte a cărții sale conține prezentarea mai multor strategii despre cum se poate ajunge la ascultătorul postmodern cu predicarea evanghelistică.

În primul rând, potrivit lui Altrock, predicarea de evanghelizare se va adresa acestor oameni neinformați prin folosirea unui vocabular, ilustrații și imagini care nu presupun cunoștințe prealabile despre povestirile biblice și prin asistarea lor în cunoașterea elementelor de bază ale Evangheliei, cu predici la subiect. În al doilea rând, predicarea evanghelistică eficientă pentru cei orientați spre spiritual se va concentra asupra domeniilor în care spiritualitatea postmodernă se suprapune cu spiritualitatea biblică. În al treilea rând, predicarea adresată oamenilor anti-instituționali reflectă conștientizarea faptului că cei setați într-o gândire postmodernă se vor converti mai întâi la comunitatea creștină și abia apoi la mesajul propovăduit de această comunitate; acest tip de predicare va arăta beneficiile comunității. În al patrulea rând, comunicarea eficace a mesajului către pluraliști impune respectarea a șapte cerințe (2004, p. 94 – 109): (a) „predică mesaje care evidențiază caracterul inclusiv și tolerant al crucii”; (b) „clarifică rădăcinile exclusivismului”; (c) „predică mesaje care explorează fundamentele exclusivismului creștin”; (d) „predică mesaje care dezvăluie exclusivismul din alte credințe”; (e) „predică privitor la neclaritățile regăsite în pluralism”; (f) „predică privitor la neconcordanțele evidente în pluralism”; (g) „abordează problema ca pe un proces”.

Cartea lui Altrock, deși nu este o lucrare ce se așează pe calapodul strict al așteptărilor și exigențelor academice, este de un real folos prin faptul că îi oferă predicatorului

4. Între provocare și motivare

creștin o înțelegere de ansamblu foarte bună asupra persoanei postmoderne și că îl asistă cu sfaturi concrete pentru însușirea strategiilor în vederea relaționării kerigmatice cu destinatarul.

Concluzii

În final, e lesne de observat că postmodernismul și postmodernitatea nu se limitează doar la clătinarea temeliilor filozofice/ teologice ale creștinismului (adevăr și metanarațiune), ci provoacă serios și domeniul de praxis al propovăduirii creștine. Dacă este chemat să țină sus stindardul adevărului obiectiv (regăsit în Hristos) și a mega-narațiunii creștine (mesajul mântuirii), predicatorul evanghelic este încurajat și să-și deschidă ochii, cu atenție sporită, pentru a profita de multele oportunități date de schimbarea de la modernitate la postmodernitate. Autenticitatea mesajului să nu fie știrbită în niciun fel, însă nici relevanța acestuia să nu sufere la umbra vremurilor de odinioară, ci să își regăsească prospețimea dată de folosirea cu responsabilitate a unor metode de comunicare care să creeze conexiunea reală cu audiența postmodernă. Aceste chestiuni vor fi însă discutate pe îndelete în capitolele ce urmează.

Capitolul 6

Credință veche versus suflu nou

Manifestări eclesiastice ale tensiunii dintre *autenticitate și relevanță*

Introducere

Cu mulți ani în urmă am văzut o imagine care mi-a rămas întipărită până azi pe retină. E imaginea bețivanului din sat care încerca din răputeri să își pună în mișcare căruța trasă de un cal. Stând cât putea el de drept, cu picioarele proptite în podeaua căruței, sărmanul om biciuia cu sârguință bietul animal în timp ce, cu o râvnă la fel de mare, trăgea îndărăt de hățuri, nelăsând bidiviul întărâtat să pornească la drum. Deseori acest comportament dihotomic prin care parcă o mână ar porunci „hăis și cea!”, iar alta „ho!”, este, din păcate, vizibil și în Biserica Domnului. Dar ce e de făcut? Renunțăm la mâna cu hățurile sau la cea cu biciul? Punem căruța în mișcare insuflându-i avânt, suflu nou, sau o menținem în starea-i inertă de frică să nu se dezmembreze la impactul cu gropile de pe drum? Acestea sunt frământări care

Revelație și relevanță

scot la lumină tendințe, aparent contrastante, fie înspre conservarea mesajului, fie spre prezentarea lui relevantă în societatea postmodernă. Cele două tendințe, puse față în față, produc deseori tensiune manifestată în biserică în special prin criza intergenerațională. Aceasta merită o abordare în detaliu, deoarece este o problemă care cunoaște răspândire generală în Biserica lui Hristos.

Tensiunea dintre generații

Este o realitate ușor observabilă cum credincioșii, aflați la vârsta caracterizată de nonconformism (adolescență și fragedă maturitate), ascultă cu neîncredere și simț critic evocări cu caracter nostalgic de genul: „Pe vremea noastră pocăința era altfel...” Fac acest enunț cu pretenție universală deoarece nu a fost născocit de o minte subiectivă, ci este confirmat de două mii de ani de istorie, în care fiecare generație a experimentat, pe rând, și entuziasmul unui suflu nou, și reticența unei atitudini conservatoare. În zilele noastre, această tensiune iese la vedere în închinări publice unde tinerii, cu dorința lor aprinsă de a reînnoi clipele de devoțiune comunitară, scot din spatele cortinei „piese” în loc de cântări sau ritmuri antrenante în loc de imnuri reverențioase. În fața acestei adieri noi în închinarea Bisericii, cei cărora mulțimea anilor le-a dat voie să-și bătătorească concepțiile religioase intră în confortabila fortăreață a tradiției, murmurând cu jumătate de glas: „noi nu așa am primit credința,” asta în cel mai bun caz, sau bat cu pumnul în masă în încercarea de a-și impune autoritatea, apelând cu lamentație la evlaviosul respect ce a început să nu-și mai găsească adepți în rândurile tinerilor.

6. Credință veche versus suflu nou

Aceasta este o tensiune care atunci când apare ca subiect de discuție în starea de vorbă a credincioșilor îi incomodează pe unii dintre interlocutori și îi umple de răcă pățimașă pe alții.

Starea de încordare cu pricina, ce în multe locuri a explodat lăsând în urmă doar fărâme de biserică sau, mai degrabă, o biserică fărâmițată – dacă nu social, cel puțin spiritual – se manifestă pe multe planuri, dintre care îl vom aborda în parcurgerea acestui capitol pe cel mai evident în Biserica Domnului. Dar, mai întâi, e nimerit să luăm în considerare pasaje biblice la care unii sau alții apelează atunci când creionează genericul discuțiilor conflictuale.

Un prim pasaj, invocat de obicei de către susținătorii generației nostalgice, îl are în centru pe tânărul împărat Roboam care, prin acțiuni și vorbe pripite, declanșează ruperea în două a regatului evreiesc. Capitolul doisprezece din 1 Împărați se ocupă cu precădere de momentul de criză generat de oscilarea nehotărâtă a împăratului între sfătuitorii celor două generații și ascultarea finală de sfetnicii netrecuți prin greutățile vieții. O decizie așa de importantă luată atât de ușor de un împărat neexperimentat creează precedentul unor tulburări naționale ce încearcă în mod repetat și îndelung națiunea dezbinată a poporului ales. Cum s-a întâmplat aceasta? Simplu: în loc să dea ascultare cuvintelor încercate de vreme ale consilierilor ce gustaseră din înțelepciunea lui Solomon, Roboam își pleacă voința în fața îndemnurilor îndrăznețe și superficiale ivite dintr-o viață de huzur și iresponsabilitate a tovarășilor săi.

Morala de aparență a acestui pasaj, așa cum ar putea fi ea evidențiată de către categoria trecută prin viață a comunității creștine, este că bătrânii au dreptate în orice

Revelație și relevanță

decizie ce privește conduita și principiile de viață ale Bisericii, iar tinerii, care încearcă să aducă inovații de orice fel, sunt mânați de influențe periculoase ce trebuie sugrumate chiar din fașă. Așadar, pioasa orânduială transmisă tradițional trebuie păzită cu strășnicie, iar dacă mai îndrăznesc să își facă apariția și unele tendințe sfioase de schimbare, acestea să fie anatema! Doar Roboam servește ca pildă elocventă pentru înțelepciunea dată de vorbele încercate în marea învolburată a vieții și pentru tragedia provocată de non-conformism.

Dar oare aceasta să fie adevărata lecție dată de istoria dezbinării Israelului? Bineînțeles că nu. Deși în relatare sunt implicate cele două generații, cu diferitele perspective asupra vieții, nu conflictul dintre ele, cu accentul pe dreptatea universală a vârstnicilor, este evidențiat de cronicarul vetero-testamentar. Chiar dacă prezentarea biblică pare aici să descrie un consiliu al bătrânilor mai bun decât consiliul celor aducători de schimbare, acesta este un caz ce trebuie păstrat în contextul lui specific și nu generalizat, tot așa cum nu poate fi generalizată nici vorbirea mai bună a tânărului Elihu în fața mult-mai-experimentaților săi tovarăși, trăgându-se, ca urmare, concluzia favorabilă superiorității înțelepciunii tinerești.

Un alt pasaj, sau mai degrabă serie de pasaje care de data asta favorizează, în aparență, pe cei tineri sunt cele care descriu pieirea primei generații din națiunea israelită călătoare prin deșert după ieșirea din captivitatea egipteană. Relatările biblice ne înfățișează două generații de oameni. Prima este reprezentată de adulții care au văzut toate minunile eliberatoare ale lui Dumnezeu. Aceștia însă au pierit în pustie, neîmplinindu-li-se speranța intrării în țara promisă din cauza neascultării de Dumnezeu. A doua generație de

6. Credință veche versus suflu nou

israeliți sunt fiii și fiicele care s-au bucurat de împlinirea promisiunii lui Dumnezeu. Ei au văzut cu ochii lor că Dumnezeu se ține de cuvânt și ceea ce promite duce la împlinire. Aplicată la conflictul dintre generații, această porțiune de istorie biblică poate servi ca unealtă eficientă de contraatac a tinerilor. Cine sunt cei pedepsiți de Dumnezeu? Cine sunt cei care au pierit în deșert fără să-și finalizeze călătoria? Evident, generația mai în vârstă! Asta să nu însemne, oare, că aducătorii unei adieri proaspete în atmosfera bisericii sunt mesagerii unei schimbări în mai bine? Poate fi așa în unele cazuri, însă tragedia primei generații exodice nu presupune automat și vinovăția universală a celor mai așezați în datini și șabloane. A fi deschis pentru schimbare e un lucru bun, dar a ura de bine oricărei schimbări doar de dragul noului devine o periculoasă pripire. Seria de pasaje care să servească uneia sau alteia dintre tabere ar putea continua, însă noi ne oprim aici în speranța că am reușit să provocăm cititorul la o analiză mai atentă a pasajelor biblice pe care unii le pun pe tavă în tulburătoarea întreținere a neînțelegerii și a lipsei de toleranță dintre generații.

E momentul acum să luăm pe-ndelete un domeniu relevant de exprimare a tensiunii intergeneraționale pentru a ilustra și vizualiza mai bine dinamica conflictului.

Muzica în biserică

Cântarea creștină a devenit o parte așa de importantă a închinării publice încât azi, în multe biserici mari, frecvența în diferitele serii de duminică dimineața se face în funcție de preferințele muzicale. Sunt biserici, în special în creștinătatea americană, unde la cele două sau trei serii de închinare

Revelație și relevanță

CE și CUM

Cititorul este rugat să își imagineze că lipsește de la o adunare a bisericii la care este invitat un vorbitor excepțional pe care nu ar fi vrut să-l piardă pentru nimic în lume. Curios de prestația predicatorului, cel ce nu a avut șansa să îl asculte își va întreba amicii despre predică. Care credeți că este întrebarea cea mai întâlnită în astfel de cazuri? Ce a predicat? – Nu. Care au fost ideile de bază ale mesajului? – Nu. Cât timp a predicat? – Nu. Au fost atenți ascultătorii? – Nu. Întrebarea care, de departe, le întrece pe toate celelalte este: cum a predicat? (sau variații ale acesteia). Abia după ce această întrebare primește răspuns, investigațiile privind mesajul transmis vor continua prin celelalte interogații.

Predicatorul trebuie să țină cont de 2 întrebări majore, dacă vrea ca mesajul său să îndeplinească cu brio standardele impuse de chemarea pe care a primit-o. Cele două întrebări sunt: CUM? și CE?. Prima vizează stilul predicării, iar cea de-a doua privește înspre conținutul mesajului propovăduit. Una ne trimite la relevanța Evangheliei, iar alta la autenticitatea ei.

Care este cea mai importantă dintre acestea? Unii, cu siguranță, se vor grăbi să le pună pe cele două într-o ordine ierarhică, așezând în frunte pe CE, urmat de CUM. Și asta pentru că, vor spune ei, mesajul este important, el este esența; **ce** se predică are putere intrinsecă de mântuire a celor păcătoși, nu **cum** se predică. Dacă privim la suprafață, am tinde să dăm dreptate unei asemenea tendințe de prioritizare. Însă oare chiar așa stau lucrurile?

Deja am observat din capitolele precedente că relevanța și autenticitatea, ca trăsături de bază ale unui mesaj biblic, trebuie să se îmbine perfect într-o unire armonioasă,

9. De la principiu la acțiune

altfel vom avea parte de predici subnutrite sau mesaje malformate.

Remarc cu un ușor gust de amărăciune cum unii predicatori (și nu sunt chiar puțini de acest gen) încearcă să își salveze impresia lăsată de o propovăduire mediocră, sub așteptările și cerințele audienței, prin săgeți mai mult sau mai puțin voalate, aruncate înspre cei ce reușesc să țină trează atenția ascultătorilor. Ei vor folosi remarci de genul: „unii vor să impresioneze, noi predicăm Cuvântul”, „noi suntem chemați să predicăm Cuvântul, nu să delectăm audiența cu povești”, sau altele de acest gen. Detașate de contextul în care adesea apar, astfel de remarci sunt pe deplin adevărate, dar când ies din gura celor ce s-au plafonat la o slujire obositoare, chiar plictisitoare, acestea capătă valoarea unor scuze patetice care trebuie să dispară din mintea celor ce vor să crească în competența propovăduirii. Unii vor considera că o astfel de atitudine critică și limbaj puternic nuanțat denotă lipsă de respect față de slujitorii Cuvântului, însă îndrăznesc să afirm (și o fac cu tărie) că este o mai mare lipsă de respect față de Cel ce ne-a trimis și apoi față de destinatarii noștri să spunem lucruri adevărate, dar fără convingere, într-un mod neelocvent sau adormind audiența printr-un stil pietros și sec. Cunoscutul răspuns la nedumerirea personajului care a văzut biserici goale și cinematografe pline este dătător de lumină în cadrul discuției noastre: bisericile sunt goale pentru că predicatorul spune lucruri adevărate, de care parcă nu este convins, iar cinematografele sunt pline pentru că actorul transmite minciuni ca și cum ele ar fi adevărate.

Acum dar, să nu ni se pară că trebuie doar inversată ordinea în importanță a celor două întrebări și atât. Cu asta nu rezolvăm nimic. Este ca și cum am reteza aripa unei păsări și

Revelație și relevanță

am atașa-o ciocului pentru că este mai importantă decât celălalt organ zburător. Biata pasăre și-ar pierde direcția și în curând ar cădea din înaltul cerului fluturând în cioc cu mândrie aripa cea valoroasă. Întrebările CE și CUM ce țin de mesajul predicării sunt asemenea celor două vâsle la o barcă sau a celor două roți la o bicicletă. Dacă am întreba care roată este mai importantă la o bicicletă, oare ce răspuns am aștepta să primim? Este roata din față, deoarece ea dă direcția, sau roata din spate, pe care se bazează tracțiunea? Adevărul este că o bicicletă fără oricare dintre cele două roți își pierde integritatea și, prin urmare, identitatea de bicicletă, devenind în cel mai bun caz un simplu monociclu.

CE trebuie predicat și CUM să fie transmis mesajul sunt noțiuni atât de strâns legate una de alta încât lipsa vreuneia anulează valoarea și impactul celeilalte.

Este deja evidentă pledoaria pentru îmbinarea cu delicatețe și consecvență a celor două. Dacă eșuăm în această împletire necesară pierdem fie noi, predicatorii, atenția ascultătorilor, fie ei, ascultătorii, mesajul aducător de har. Prin sacrificarea mesajului de dragul stilului atractiv poate reușim să câștigăm audiența, dobândind și un dram de popularitate și aclamație, însă cu riscul pierderii celor ce au nevoie de mântuire; și asta din lipsă de mesaj, de cuvânt consistent. Alegând în schimb cealaltă variantă – mesajul pur, neîntinat, într-o transmitere mistică, seacă sau neînțeleasă – avem șansa să căpătăm recunoașterea de sfinți, cu riscul, însă, să pierdem audiența, nereușind să le atragem atenția sau să le stârnim interesul pentru comoara de preț comunicată în mesaj. Apostolul Pavel știa prea bine ce voia să îi învețe pe corinteni când îi îndemna să rostească mai degrabă cinci cuvinte înțelese decât zece mii în altă limbă (1 Cor. 14: 19), deoarece

9. De la principiu la acțiune

oricât de profund sau de înălțător ar fi mesajul glosolaliei, nu are nici o relevanță dacă nu e tradus în limbajul ascultătorului.

Imaginația cititorului e iarăși provocată de o ultimă ilustrație care să pecetluiască această pledoarie. Să ne imaginăm un autobuz plin de turiști care se opresc să admire un peisaj paradisiac. Ghidul este cel ce cunoaște zona și știe că ratarea unui astfel de peisaj ar fi o mare pierdere pentru orice turist care trece prin împrejurimi. Problema cu peisajul este că nu poate fi admirat fără un binoclu special. Să presupunem în continuare că ghidul (predicatorul) are în portbagajul autobuzului numărul necesar de binocluri, așa încât toți pasagerii să se poată delecta în același timp de frumoasa priveliște, însă nu se deranjează să ofere obiectul necesar, ci dintr-un simț al comodității sau al mulțumirii că își face îndeajuns de bine datoria, îi lasă pe săracii curioși să-și chinuie privirile înspre depărtări greu zărite cu ochiul liber. E drept, a bifat punctul turistic prestabilit, însă fără vreun folos autentic pentru cei ce voiau realmente să savureze frumusețea ce le-a fost refuzată. Nu este aceasta lipsă de etică profesională? Dar oare în termenii discuției noastre, cum se numește acest tip de atitudine iresponsabilă? Să întoarcem acum datele ilustrației. Ghidul pune la îndemâna fiecărui turist binoclul necesar, însă îi duce pe aceștia numai în locuri unde obiectul nu își găsește utilitatea, rămânând astfel fără nici o valoare. Nu transmite aceasta lipsă de discernământ, de profesionalism, de competență?

Prin urmare, un predicator care își cunoaște bine slujba și care vrea să se pună la dispoziția Domnului, slujind bine pe ceilalți, va căuta să aducă în fața privirilor celor ce primesc mesajul divin numai peisaje mântuitoare oferindu-le alături și mijlocul să se poată bucura pe deplin de acestea.

Revelație și relevanță

Etapa următoare este să concretizăm împletirea celor două elemente majore ale transmiterii mesajului în pași practici la îndemâna și înspre folosul oricărui predicator.

E important de subliniat că scriitorul acestei cărți este relativ tânăr în acest domeniu, având de învățat încă multe, dar și un observator critic al lucrării de predicare, deplin conștient de standardul impus de o asemenea chemare și de responsabilitatea ce se așează pe umerii celui trimis cu un mesaj de sus. Așa că pașii ce vor fi prezentați în continuare nu sunt atât rodul unei lucrări personale de durată și pline de succese și împliniri, cât rezultatul lecturii susținute, împletită cu observația atentă a predicatorilor ascultați și cu frământările neîncetate izvorâte din dorința de îmbunătățire a lucrării proprii.

Construirea și expunerea unui mesaj autentic și relevant își atinge ținta prin trei pași, pe cât de simpli, pe atât de esențiali: ENUNȚAREA, EXPLICAREA și EXEMPLIFICAREA. Deși par să facă referire doar la partea de transmitere a mesajului, vom observa că cei trei pași presupun tot procesul, de la pregătire până la livrarea produsului kerigmatic. Pentru că nu își propune să țină locul unui manual de omiletică, această secțiune se rezumă la evidențierea aspectelor practice ale predicării ce în mod direct satisfac cerințele de relevanță și autenticitate.

Enunțarea

Acest prim pas are la bază premisa că orice predică trebuie să poată fi rezumată (dacă e necesar) la câteva idei principale, la câteva enunțuri majore care constituie de fapt scheletul pe care se construiește mesajul. Cititorul își poate